

Sygn. akt III AUa 1677/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Agata Pyjas-Luty

Protokolant: Robert Nędza

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2023 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z odwołania M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o umorzenie składek

na skutek apelacji odwołującego M. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 sierpnia 2022 r. sygn. akt VII U 2663/18

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego, w ten sposób, że umarza należności z tytułu składek:

na ubezpieczenia społeczne – za okres od 07/2002 do 01/2006

w łącznej kwocie 40.522,25 zł

w tym z tytułu:

składek – 19.224,25 zł

odsetek liczonych na dzień 1 marca 2013 r. – 21.298,00 zł

na ubezpieczenie zdrowotne – za okres od 10/2003 do 01/2006

w łącznej kwocie 8.339,08 zł

w tym z tytułu:

składek – 4.143,08 zł

odsetek liczonych na dzień 1 marca 2013 r. – 4,196.00 zł

na Fundusz Pracy – za okres od 12/2002 do 01/2006

w łącznej kwocie 2.540,00 zł

w tym z tytułu:

składek – 1.222,00 zł

odsetek liczonych na dzień 1 marca 2013 r. – 1.318,00 zł

oraz zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. na rzecz M. M. kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. na rzecz M. M. kwotę 4050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 1677/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 lutego 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił M. M. umorzenia należności z tytułu składek na: a) ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2002r. do stycznia 2006r. w łącznej kwocie 40 522,25 zł; b) ubezpieczenie zdrowotne za okres od października 2003r. do stycznia 2006r. w łącznej kwocie 8 339,08 zł; c) Fundusz Pracy za okres od grudnia 2002r. do stycznia 2006r. w łącznej kwocie 2 540 zł.

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2016r. (sygn. akt VIII U 511/15) Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił odwołanie. Rozpoznając apelację odwołującego od tego wyroku Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 28 czerwca 2018r. (sygn. akt III AUa 1268/16) uchylił ten wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie. Wskazał na celowość przeprowadzenia postępowania dowodowego zmierzającego do kontroli zasadności zaskarżonej decyzji, wyjaśnienia kwestii posiadania przez odwołującego zadłużenia niepodlegającego umorzeniu, w szczególności z perspektywy wskazanych uchybień organu rentowego w zakresie sposobu rozliczania wpłaconych składek, z uwzględnieniem wpłat dokonanych przez odwołującego oraz efektów zainicjowanego przez organ rentowy postępowania egzekucyjnego.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 24 sierpnia 2022r. (sygn. akt VII U 2663/18) Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie od powyższej decyzji.

Sąd pierwszej instancji wskazał na następujące bezsporne okoliczności faktyczne:

Dnia 1 marca 2013r. M. M. złożył wniosek o umorzenie w ramach abolicji nieopłaconych należności na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, którą zlikwidował z dniem 15 lutego 2013r. Dnia 31 grudnia 2013r. (...) Oddział w C. wydał decyzję określającą warunki umorzenia należności, zgodnie z którą warunkiem umorzenia była spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od dnia 1 stycznia 1999r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji o warunkach umorzenia wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wypłaty łącznie, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał również, że warunkiem umorzenia należności jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności niepodlegających umorzeniu: składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Zakład w uzasadnieniu decyzji wskazał również, że informacje dotyczące wielkości pozostających do zapłaty należności w związku z prowadzonym postępowaniem o umorzenie uzyskać można we właściwej terytorialnie jednostce terenowej, prowadzącej rozliczenia, tj. w Inspektoracie w O. w Wydziale Rozliczeń Kont Płatników Składek. Powyższa

decyzja została doręczona odwołującemu dnia 4 stycznia 2014r. i wobec jej niezaskarżenia uprawomocniła się dnia 5 lutego 2014r. Dwunastomiesięczny termin na zapłatę należności niepodlegających umorzeniu upływał dnia 5 lutego 2015r. Odwołujący dnia 15 listopada 2020r. dokonał dwóch wpłat na ubezpieczenia: w wysokości 559,49 zł i 46,25 zł.

Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że decyzją z dnia 23 października 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, że M. M. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od dnia 11 grudnia 2010r. do dnia 10 stycznia 2011r. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Decyzja ta nie została zaskarżona przez odwołującego i jest prawomocna. Za 10 dni stycznia odwołujący powinien opłacić składkę na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych wynoszącą 176,78 zł oraz składkę na Fundusz Pracy wynoszącą 15,93 zł. Decyzją z dnia 31 grudnia 2013r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych umorzył postępowanie w sprawie wniosku o umorzenie należności w zakresie należności na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe za okres od stycznia 1999r. do czerwca 2002r., za okres od lutego 2006r. do lutego 2009r. oraz na ubezpieczenie zdrowotne za okres od stycznia 1999r. do września 2013r. i od lutego 2006r. do lutego 2009r. oraz na Fundusz Pracy za okres od stycznia 1999r. do listopada 2002r. oraz za okres od lutego 2006r. do lutego 2009r. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał wyraźnie, że po przeprowadzeniu postępowania ustalił, iż M. M. nie posiada zobowiązań z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, zdrowotne i Fundusz Pracy za ww. okresy, podlegających umorzeniu na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej. Wszystkie należności odwołującego (podlegające i niepodlegające umorzeniu) zostały objęte tytułami wykonawczymi EB- (...) do EB- (...), EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...). Egzekucja prowadzona była przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. od stycznia 2010r. Od powyższych należności organ egzekucyjny miał wyliczyć koszty egzekucyjne. Pismem z dnia 1 marca 2013r. ZUS poinformował Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. o złożeniu przez odwołującego wniosku o umorzenie należności na podstawie ustawy abolicyjnej i wniósł o zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie wszystkich ww. tytułów wykonawczych, ale potem - pismem z dnia 28 maja 2014r. - wniósł o podjęcie postępowań objętych tytułami EB- (...) – EB- (...) (czyli należności za okres od lutego 2006r. do lipca 2007r., bo te według decyzji określającej warunki umorzenia nie podlegają umorzeniu). Zgodnie z zestawieniem pokrycia należności dla płatnika na dzień 16 lutego 2015r. istnieje niedopłata: na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 176,78 zł za styczeń 2011r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi do dnia wpłaty włącznie; na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego w wysokości 267,70 zł za lipiec (6 groszy), grudzień 2006r. (6 groszy), kwiecień (2 grosze), maj 2007r. (2 grosze), maj 2011r. (243,39 zł), listopad 2011r. (23,19 zł), kwiecień 2012r. (96 groszy) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi do dnia wpłaty włącznie; na Fundusz Pracy w wysokości 62,18 zł za październik 2010r. (46,25 zł) i styczeń 2011r. (15,93 zł) wraz z ustawowymi odsetkami. Łączna niedopłata wynosi 506,66 zł (kwota główna) wraz z odsetkami. W tym zestawieniu należności podlegające umorzeniu oznaczono pomarańczowo z literą A. Wpłaty odwołującego nie były zaliczane na te należności, co wynika z tabelarycznego zestawienia. Wskazane wyżej zestawienie obejmuje należności wykazane w tytułach wykonawczych o numerach EB- (...) do EB- (...), czyli tych, co do których ZUS wniósł o podjęcie postępowania, gdyż są to należności niepodlegające umorzeniu. Ponadto wyegzekwowano należności z tytułów EB- (...) do EB- (...), nieobjętych wnioskiem o zawieszenie postępowania egzekucyjnego (składka na FUS za maj 1999r. i koszty egzekucyjne w przypadku składki na FUS za czerwiec 1999r.). W przypadku tytułów EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) do EB- (...); EB- (...) odwołujący samodzielnie wpłacił do ZUS koszty upomnienia (8,80 zł za każdy tytuł wykonawczy, łącznie 334,40 zł). Tytuły w zakresie EB- (...) do EB- (...) były objęte zawieszeniem postępowania i dotyczyły należności podlegających umorzeniu. Łącznie Naczelnik Urzędu Skarbowego w O. na skutek zajęcia innych wierzytelności odwołującego dnia 4 czerwca 2014r. wyegzekwował, a następnie dnia 9 czerwca 2014r. przekazał do ZUS 3 542,10 zł należności z tytułu składek i 3 479,27 zł odsetek, poza tym 464,70 zł kosztów egzekucyjnych i 343,20 zł kosztów upomnienia. Wyegzekwowane należności z tytułu składek i odsetek dotyczyły wyłącznie składek za okres od lutego 2006r. do lipca 2007r., a więc niepodlegających umorzeniu i – jak wynika z tabeli zestawienia należności i wpłat – odwołujący nie dokonał samodzielnie wpłat na te składki i odsetki od nich. Między tabelarycznym zestawieniem pokrycia należności dla płatnika a tytułami wykonawczymi występują następujące różnice: składka na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za lipiec 2006r. według tabeli wynosi 166,66zł, w tytule wykonawczym

EB- (...) wskazano kwotę 166,70 zł, wyegzekwowano i przekazano 166,60 zł; składka na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za grudzień 2006r. według tabeli wynosi 172,43 zł, w tytule wykonawczym EB- (...) wskazano 172,40 zł, wyegzekwowano i przekazano 172,40 zł; składka na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za kwiecień 2007r. według tabeli wynosi 190,52 zł, w tytule wykonawczym EB- (...) wskazano 190,50 zł, wyegzekwowano i przekazano 190,50 zł; składka na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za maj 2007r. według tabeli wynosi 190,52 zł, w tytule wykonawczym EB- (...) wskazano 190,50 zł, wyegzekwowano i przekazano 190,50 zł. Wszystkie powyższe tytuły wykonawcze zawierały adnotację, iż zobowiązanie w nich zawarte wygasło na skutek wyegzekwowania. Ponadto organ egzekucyjny za lipiec 2006r. pobrał o 10 groszy za mało w stosunku do kwoty wymienionej w tytule wykonawczym, a mimo to potwierdził wygaśnięcie zobowiązania. Dwie wpłaty odwołującego dokonane dnia 15 listopada 2010r. w wysokości 559,49 zł i 46,25 zł pokryły najpierw należności za październik 2010r. zgodnie z dyspozycją, a następnie najstarszą zaległość, czyli: na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za październik 2010r. – pokryte 466,99 zł należności głównej i 0 zł odsetek; na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za grudzień 1999r. – pokryte 30,50 zł należności głównej i 62 zł odsetek; na Fundusz Pracy za październik 2010r. – pokryte 46,25 zł. M. M. zwykle otrzymywał zwrot podatku dochodowego z racji ulgi na dzieci - około 12 tysięcy złotych. Z tego właśnie zwrotu podatku Naczelnik Urzędu Skarbowego potrącił kwotę wymaganą do wyegzekwowania należności objętych tytułami egzekucyjnymi. Odwołujący nigdy nie zwracał się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na piśmie o wskazanie mu, jakie należności (w jakiej kwocie) niepodlegające umorzeniu powinien zapłacić, aby umorzenie pozostałych należności było możliwe. Po wydaniu decyzji określającej warunki umorzenia, a przed wydaniem zaskarżonej decyzji odwołujący nie wpłacił do ZUS żadnych kwot na poczet zaległości z tytułu składek.

Powyższy stan faktyczny Sąd pierwszej instancji ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach ZUS oraz aktach sądowych i egzekucyjnych, pomijając wnioskowany przez odwołującego dowód z opinii biegłego z zakresu rachunkowości, uznając że rozstrzygnięcie sprawy nie wymagało posiadania specjalistycznej wiedzy (na podstawie obszernej dokumentacji zawartej w aktach wystarczające było przeprowadzenie prostych obliczeń arytmetycznych).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy przyjął, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Przytoczył przepis art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (zwanej dalej ustawą abolicyjną), zgodnie z którym na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust.6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych: 1) która przed dniem 1 września 2012r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8; 2) innej niż wymieniona w pkt 1 - umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. W myśl ust.6 tego przepisu, umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego; z kolei na podstawie ust. 10 warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. W przypadku niespełnienia warunku określonego w art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 wydaje decyzję o odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6. Istotą sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy odwołujący posiada jakiegokolwiek nieopłacone i niepodlegające

umorzeniu składki na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od dnia 1 stycznia 1999r. oraz należne od tych składek odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe lub koszty egzekucyjne. W odniesieniu do zarzutu odwołującego, według którego organ rentowy naruszył przepisy postępowania poprzez brak wskazania w treści uzasadnienia decyzji warunkującej umorzenie, które ze składek i w jakiej wysokości nie podlegają umorzeniu, Sąd pierwszej instancji wskazał na orzecznictwo Sądu Najwyższego, według którego ustawa abolicyjna zawiera ustawowy warunek umorzenia zaległości składkowych, wynikający z jej art. 1 ust. 1 i 6, który został wskazany w art. 1 ust. 10 tej ustawy. To nie strony, ale ustawodawca określa warunki umorzenia i dlatego językowe brzmienie przepisu nie może mieć decydującego znaczenia przy jego interpretacji. Ustawodawca, określając warunki umorzenia, posługuje się zwrotem o "nieposiadaniu niepodlegających umorzeniu składek". W świetle treści całej ustawy nie budzi wątpliwości, że chodzi o składki nieopłacone w ustawowym terminie (wraz z pozostałymi wymienionymi w art. 1 ust. 10 tej ustawy abolicyjnej należnościami) i to według stanu na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności, co wyraźnie zostało wyartykułowane w komentowanym przepisie ("na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1"). Siłą rzeczy stan ten nie jest znany na dzień wydania decyzji ustalającej warunki umorzenia należności, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej (nawet w przypadku zakończenia pozarolniczej działalności przed wydaniem decyzji warunkowej w odniesieniu na przykład do odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych). Nie ma zatem obiektywnej możliwości skonkretyzowania w takiej decyzji rodzaju, okresów i kwot niepodlegających umorzeniu składek. Jest to więc warunek możliwy do zweryfikowania na dzień podjęcia decyzji co do umorzenia należności i dlatego nie może być sformułowany w decyzji warunkowej inaczej niż przez przywołanie treści stosownego przepisu. Interpretacja omawianych przepisów nie może doprowadzić do sytuacji, w której z dobrodziejstwa ustawy skorzysta dłużnik zalegający z opłatą składek już po wydaniu decyzji ustalającej warunki umorzenia należności. Warunkiem umorzenia składek jest zatem obowiązek opłacenia niepodlegających umorzeniu składek za dalszy okres po wydaniu decyzji warunkowej (art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej) oraz ich terminowe opłacanie na bieżąco. Oznacza to, że istotą sprawy o umorzenie należności składkowych w trybie ustawy abolicyjnej, na etapie wydania decyzji ustalającej warunki umorzenia, o której mowa w art. 1 ust. 8 tej ustawy, nie jest ustalenie (sprecyzowanie) wysokości należności niepodlegających umorzeniu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2021r., sygn. akt I USKP 30/21 oraz orzeczenia w nim powołane). Brak w decyzji warunkowej wskazania należności niepodlegających umorzeniu może stanowić jedynie podstawę do złożenia odwołania od tejże decyzji do sądu w ustawowym terminie, natomiast istotą sprawy z odwołania od decyzji organu rentowego z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej nie jest kwestia prawidłowości decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy jako decyzji ustalającej warunki umorzenia należności, której prawidłowość w tym postępowaniu nie może być już weryfikowana. W związku z tym Sąd Okręgowy stwierdził, że interes odwołującego jako płatnika składek dostatecznie zabezpiecza art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, uprawniający go do wystąpienia z wnioskiem o wydanie decyzji określającej wysokość zaległości składkowych, a ponadto należycie dbający o swoje interesy płatnik powinien na bieżąco monitorować opłacanie składek pod kątem ewentualnego zadłużenia, także zwracając się o stosowne informacje do organu rentowego. Z zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wynika, że odwołujący (co przyznał w swoich zeznaniach) nie podjął żadnych konkretnych kroków w celu ustalenia kwot koniecznych do zapłaty należności. Wprawdzie udał się do ZUS zaraz po wydaniu przez organ rentowy decyzji ustalającej warunki umorzenia, ale o żadne informacje na piśmie nie wnosił i następnie nie kontrolował, czy wszystkie należności zostały później opłacone, pomimo tego że prowadzone było wobec niego postępowanie egzekucyjne. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego mogło co prawda powodować pewne wątpliwości po jego stronie, jednakże mimo tych wątpliwości nie zgłosił się do organu rentowego w celu ich wyjaśnienia. Nie wystąpił także do ZUS z wnioskiem o wydanie decyzji określającej zadłużenie, nie składał żadnych pism z prośbą o wskazanie, czy posiada zadłużenie z tytułu składek niepodlegających umorzeniu. Sąd pierwszej instancji zauważył, że oprócz zaległości z tytułu samych składek, opłaceni podlegają również odsetki od tych składek, które przecież z samej swojej istoty nie mają z góry określonej kwotowo wysokości, lecz zależą od terminu zapłaty należności głównej. Podobnie rzecz się ma w przypadku kosztów egzekucyjnych, kosztów upomnienia, czy innych opłat. Skoro zatem to na odwołującym ciążył obowiązek zadbania o własne sprawy, wszelkie nieopłacone składki niepodlegające umorzeniu, odsetki, koszty egzekucyjne, opłaty prolongacyjne, czy koszty upomnienia powodują, że organ rentowy miał obowiązek wydania decyzji odmawiającej umorzenia pozostałych należności, choćby nawet nieopłacona część zaległości była

niewielka w stosunku do całości. Z poczynionych ustaleń wynika, że odwołujący posiada zaległości z tytułu składek niepodlegających umorzeniu. Odwołujący kwestionował istnienie zaległości za styczeń 2011r., wskazując że w okresie tym pracował dla (...) sp. z o.o. i pracodawca opłacił za ten okres składkę w wysokości wyższej od kwoty minimalnego wynagrodzenia, a więc nie było obowiązku naliczania składki za styczeń 2011r. z tytułu innego niż stosunek pracy, jednakże decyzją z dnia 23 października 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, że wnioskodawca podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od dnia 11 grudnia 2010r. do dnia 10 stycznia 2011r. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Decyzja ta nie została zaskarżona przez odwołującego i jest prawomocna, a zatem za 10 dni stycznia odwołujący powinien opłacić składkę na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych wynoszącą 176,78 zł oraz składkę na Fundusz Pracy wynoszącą 15,93 zł. Decyzją z dnia 31 grudnia 2013r., nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych umorzył postępowanie w sprawie wniosku o umorzenie należności w zakresie należności na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe wskazanych szczegółowo w tej decyzji, jednakże decyzja ta nie obejmowała żadnej z należności wskazanych następnie przez organ rentowy jako nieopłacone należności niepodlegające umorzeniu. Oprócz wskazanych wyżej należności za styczeń 2011r. odwołujący posiadał niedopłaty wynikające z zestawienia pokrycia należności na dzień 16 lutego 2015r. w łącznej kwocie (razem z należnością za styczeń 2011r.) 506,66 zł wraz z odsetkami. Niedopłaty te wynikają z dokumentów przedłożonych w postępowaniu. Sąd pierwszej instancji zauważył nieścisłości (wskazywane również przez odwołującego) dotyczące zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za lipiec (6 groszy), grudzień 2006r. (6 groszy), kwiecień (2 grosze), maj 2007r. (2 grosze). Rozbieżności te wynikały z faktu, iż kwoty zobowiązań były w tytułach wykonawczych określane z zaokrągleniem do pełnych dziesiątek groszy, a w tabeli należności były wskazywane co do jedności, jednakże wszystkie tytuły wykonawcze wydane wobec odwołującego się po przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego zawierały adnotację, iż zobowiązanie w nich zawarte wygasło na skutek wyegzekwowania, a więc nie można za to winić odwołującego. Ponadto organ egzekucyjny za lipiec 2006r. pobrał o 10 groszy za mało w stosunku do kwoty wymienionej w tytule wykonawczym, a mimo to potwierdził wygaśnięcie zobowiązania. Oznacza to, że odwołujący nie posiada zaległości na FUZ za lipiec i grudzień 2006r. oraz kwiecień i maj 2007r., co zmniejsza kwotę główną należności do 506,53 zł. Zgodnie z § 13 ust. 1-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2018r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (akt ten został uchylony, ale miał zastosowanie w okresie istotnym dla rozstrzygnięcia), jeżeli wpłata składek na ubezpieczenia społeczne jest wyższa niż kwota należnych składek z tego tytułu wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy, nadwyżkę pozostałą po pokryciu należnych składek na ubezpieczenia społeczne za dany miesiąc kalendarzowy zalicza się proporcjonalnie na pokrycie zaległych należności funduszu emerytalnego i otwartych funduszy emerytalnych, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 1, pokrywa się proporcjonalnie należności funduszu rentowego, funduszu chorobowego i funduszu wypadkowego, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 2, pokrywa się należności z tytułu składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 2a, pokrywa się należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 3, pokrywa się proporcjonalnie należności Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Odwołujący dokonał dwóch wpłat dnia 15 listopada 2010r. w wysokości 559,49 zł i 46,25 zł. Wpłaty te pokryły najpierw należności za październik 2010r. zgodnie z dyspozycją, a następnie najstarsze zaległości w sposób opisany we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia. Rozliczenie tych należności zostało dokonane przez organ rentowy w prawidłowy sposób, zgodny z powołanym wyżej przepisem rozporządzenia Rady Ministrów. Wobec odwołującego prowadzone było również postępowanie egzekucyjne na podstawie wystawionych przez ZUS tytułów wykonawczych. W zakresie należności podlegających umorzeniu postępowanie to zostało zawieszona na wniosek wierzyciela, ale pozostałe wierzytelności były egzekwowane. Naczelnik Urzędu Skarbowego w O. dnia 4 czerwca 2014r. wyegzekwował, a następnie dnia 9 czerwca 2014r. przekazał do ZUS 3 542,10 zł należności z tytułu składek i 3 479,27 zł odsetek, poza tym 464,70 zł kosztów egzekucyjnych i 343,20 zł kosztów upomnienia. Wyegzekwowane należności z tytułu składek i

odsetek dotyczyły wyłącznie składek za okres od lutego 2006r. do lipca 2007r. Stosownie do § 19 ust. 1 i 2 wskazanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów, z wpłaty na pokrycie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, objętych danym tytułem wykonawczym, w pierwszej kolejności pokrywa się koszty upomnienia, koszty egzekucyjne, a następnie składki i odsetki za zwłokę należne funduszowi emerytalnemu i otwartym funduszom emerytalnym, proporcjonalnie do należności tych funduszy objętych tym tytułem. Pozostała po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 1, część wpłaty rozlicza się proporcjonalnie na pokrycie należnych składek i odsetek za zwłokę na fundusz rentowy, fundusz chorobowy i fundusz wypadkowy, proporcjonalnie do należności poszczególnych funduszy objętych danym tytułem wykonawczym. Rozliczenie wyegzekwowanych kwot zostało przeprowadzone prawidłowo, zgodnie z ww. przepisem. W związku z tym Sąd Okręgowy stwierdził, że ani samodzielne wpłaty dokonane przez odwołującego dnia 15 listopada 2010r., ani kwoty uzyskane w toku postępowania egzekucyjnego nie pokryły należności na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych: niedopłata za styczeń 2011r. (176,78 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi do dnia wpłaty łącznie); na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za maj 2011r. (243,39 zł), listopad 2011r. (23,19 zł) oraz kwiecień 2012r. (96 groszy) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi do dnia wpłaty łącznie; na Fundusz Pracy za październik 2010r. (46,25 zł) i styczeń 2011r. (15,93 zł) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi do dnia wpłaty łącznie. Odwołujący w toku postępowania egzekucyjnego samodzielnie opłacił koszty upomnienia dotyczące składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych od lipca 2002r. do marca 2005r. (w łącznej kwocie 334,40 zł), tymczasem zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy abolicyjnej koszty upomnienia również podlegają umorzeniu. Nawet jednak zaliczenie kwoty 334,40 zł na pokrycie należności niepodlegających umorzeniu nie spowoduje pokrycia całości niedopłaty wynoszącej 506,53 zł kwoty głównej, do której należy również doliczyć ustawowe odsetki. W okresie od dnia 5 lutego 2014r. do dnia 5 lutego 2015r. odwołujący nie dokonał żadnej wpłaty na pokrycie zaległości niepodlegających umorzeniu.

Z powyższych względów Sąd pierwszej instancji uznał, że skoro odwołujący się nie opłacił wszystkich należności niepodlegających umorzeniu, to organ rentowy zaskarżoną decyzją zasadnie odmówił mu umorzenia należności z tytułu składek. W konsekwencji oddalił odwołanie, o czym orzekł na podstawie powołanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od przedmiotowego wyroku wniósł odwołujący się, zarzucając:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

1. art. 386 § 6 k.p.c. poprzez nieprawidłowy brak uwzględnienia przepisu, a w związku z tym nieprawidłowe zakwestionowanie przez Sąd I instancji oceny prawnej dokonanej przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 28.06.2018r. (sygn. akt III AUa 1268/16), wedle której w niniejszym postępowaniu Sąd winien wziąć pod uwagę, analizując całość sprawy m.in., iż:

a) organ rentowy nie określił w decyzji warunkującej umorzenie wysokości zaległości odwołującego koniecznych do uregulowania na dzień wydawania decyzji składek nie objętych umorzeniem, co w sposób znaczący wpłynęło na przebieg postępowania, ograniczając możliwości odwołującego do pozyskania w/w informacji w toku postępowania administracyjnego przed ZUS;

b) konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego zmierzającego do kontroli zasadności zaskarżonej decyzji, wyjaśnienie kwestii posiadania przez odwołującego zadłużenia niepodlegającego umorzeniu, w szczególności z perspektywy wskazanych uchybień organu rentowego w zakresie sposobu rozliczania wpłaconych składek, z uwzględnieniem wpłat dokonanych przez odwołującego oraz efektów inicjowanego przez organ rentowy postępowania egzekucyjnego - przy czym ustalenia te winny pochodzić z konkretnych, obiektywnych dowodów, a nie jedynie z pisemnego stanowiska organu rentowego (strony postępowania), przy uwzględnieniu wniosków dowodowych odwołującego, które to założenia nie zostały przez Sąd I instancji wypełnione, zarówno ze względu na nieprawidłową ocenę warunkującej decyzji umarzającej w kontekście oceny całego postępowania i obowiązków odwołującego, jak też ze względu na dokonanie wybiórczego, niepełnego, nie uwzględniającego wskazań odwołującego, postępowania dowodowego;

2. art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność poprzez nieprawidłowe zastosowanie przepisu w przedmiotowej sprawie i wydanie decyzji o odmowie umorzenia nieopłaconych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe za okres od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. pomimo spełnienia przez skarżącego warunku określonego treścią tego przepisu, a zawartego w treści art. 1 ust. 10 ww. ustawy, skutkującego możliwością zastosowania art. 1 ust. 13 pkt 1 ustawy;

3. art. 1 ust. 13 pkt 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu w przedmiotowej sprawie, pomimo spełnienia przez skarżącego warunku wskazanego treścią art. 1 ust.10 ww. ustawy;

4. art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a w związku z tym zaaprobowanie przez Sąd nie zachowania przez organ rentowy rzetelności i kompletności informacji gromadzonych na koncie skarżącego jako koncie ubezpieczonego i płatnika składek, nawet pomimo stwierdzenia przez Sąd Okręgowy w Krakowie z urzędu, iż organ rentowy w sposób nieprawidłowy obciążył odwołującego opłatą w wysokości 334,40 zł na pokrycie należności niepodlegających umorzeniu (koszty upomnienia dotyczące składek za okres od VII 2002r. do III 2005r., co winno wpłynąć na:

a) zmniejszenie kwoty należności stanowiącej podstawę uzasadnienia dla wydania nieprawidłowej decyzji ZUS o odmowie umorzenia należności składek - do kwoty 172.13 zł;

b) powstanie po stronie Sądu zastrzeżeń do wyliczeń ZUS w zakresie należności odwołującego za okres od 1999r. do 2021r. (do końca prowadzenia działalności gospodarczej) z racji na wskazanie organowi w toku długotrwałego postępowania sądowego na dwa znaczące błędy w przeliczeniach składek (jeden dotyczący 12 gr zweryfikowanych na etapie postępowania sądowego przez ZUS i zmniejszających kwotę łącznego zadłużenia odwołującego, drugi dotyczący obciążenia odwołującego koniecznością zapłaty kwoty 334,40 zł za okres podlegający umorzeniu), co doprowadziło do wydania zaskarżonej decyzji z dnia 25 lutego 2015r. oraz do oddalenia wniosku o dopuszczenie opinii biegłego z zakresu rachunkowości, a następnie do braku uwzględnienia wskazań Sądu Apelacyjnego zawartych w wyroku z dnia 28 czerwca 2018r. (III AUa 1268/16), a następnie wydania nieprawidłowego wyroku przez Sąd I instancji;

5. art. 23 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a w związku z tym zaaprobowanie naliczenia skarżącemu w okresie objętym analizą organu rentowego celem rozpatrzenia wniosku o umorzenie (od 1999r. do 2012r.) odsetek za zwłokę niezależnie od ich wysokości, to jest także w przypadku gdy wysokość odsetek za zwłokę nie przekraczała kwoty określonej przepisem na wysokość 6,60 zł, co doprowadziło do wydania nieprawidłowej decyzji przez organ rentowy oraz do braku analizy ww. kwestii w sprawie odwołującego przy dokonywaniu przez Sąd I instancji analizy wpłat składek z okresu 1999 – 2012, nieprawidłowych wyliczeń w zakresie należności względem ZUS i wydania nieprawidłowego wyroku;

6. art. 50 ust.1a pkt 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a to poprzez brak wyciągnięcia przez Sąd I instancji konsekwencji z odstąpienia przez organ rentowy od wskazania skarżącemu w przesyłanej corocznie informacji - kwot składek, środków i odsetek za zwłokę ogółem, zewidencjonowanych na subkoncie według stanu na dzień 31 grudnia ubiegłego roku - co spowodowało brak wiedzy skarżącego o rzekomych nieopłaconych składkach za okres objęty analizą organu rentowego przy rozpatrywaniu wniosku o umorzenie (okres 1999 - 2012), a w zestawieniu z błędną treścią decyzji warunkującej umorzenie składek doprowadziło do dezinformacji odwołującego, wpływając na treść decyzji z dnia 25 lutego 2015r.;

7. art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez nieprawidłową wykładnię przepisów i w związku z tym pominięcie wynikającej z tego przepisu konieczności odpowiedniego zastosowania w przedmiotowej sprawie przez organ rentowy przepisów kodeksu postępowania administracyjnego służących do odpowiedniego rozpoznania

sprawy, co doprowadziło do przyjęcia przez Sąd I instancji, że doszło do wydania prawidłowej decyzji ZUS z dnia 25 lutego 2015r., podczas gdy organ rentowy:

a) pomimo konieczności wskazania treścią decyzji warunkującej umorzenie wyliczonej na dzień wydania decyzji wysokości zadłużenia odwołującego, jakie winno zostać uregulowane dla osiągnięcia celu umorzenia składek przez ZUS, nie dokonał takiego obliczenia w treści decyzji warunkującej umorzenie składek;

b) pomimo możliwości zwrócenia się na piśmie do skarżącego przed dniem upływu terminu do spłaty zadłużenia składkowego warunkującego możliwość uwzględnienia wniosku o umorzenie z informacją o rzekomym zadłużeniu z tytułu nieopłaconych składek niepodlegających umorzeniu oraz o wysokości tego zadłużenia, zaniechał takiego działania i wydał zaskarżoną decyzję bez zapewnienia skarżącemu możliwości zweryfikowania istnienia i wysokości rzekomych zaległości w zakresie składek, możliwości ich opłacenia przed wydaniem zaskarżonej decyzji odmownej, przy jednoczesnym zdezinformowaniu skarżącego co do istnienia, jak i wysokości zaległości z tytułu nieopłaconych składek, a to poprzez:

- prowadzenie postępowania egzekucyjnego w stosunku do nieopłaconych przez skarżącego składek przez trzy organy: Urząd Skarbowy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w O. i Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w G., a co za tym idzie doprowadzenie skarżącego do nieświadomości, iż obok postępowania egzekucyjnego w administracji toczącego się przed Naczelnikiem Urzędu Skarbowego w O., w trakcie którego zajęto wnioskodawcy kwotę zwrotu podatku dochodowego (łącznie wysokość ok. 6 tysięcy złotych) istnieje jeszcze inna rzekoma zaległość z tytułu składek nie podlegających umorzeniu;

- nieścisłości w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego, gdzie przez okres półroczny, na wniosek organu rentowego doszło do zawieszenia wszelkich postępowań egzekucyjnych, w tym również postępowań dotyczących składek niepodlegających umorzeniu, co spowodowało świadomość skarżącego, iż z uwagi na odstąpienie od czynności egzekucyjnych nie posiada on zaległości względem ZUS;

- brak jakiegokolwiek wezwania kierowanego do skarżącego w okresie od 2010r. do 2015r., a uwzględniającego rzekome zaległości w zakresie nieopłaconych składek, powstałe od października 2010r.;

- brak udzielenia skarżącemu pisemnej tudzież telefonicznej informacji w zakresie stanu rzekomych zaległości w okresie poprzedzającym wydanie decyzji odmownej w zakresie umorzenia, pomimo istnienia takiej praktyki w działaniu pracowników ZUS wskazywanej skarżącemu w trakcie przeglądania akt postępowania, jak i przesłania przez skarżącego pisma z prośbą o udzielenie takiej informacji;

- brak udzielenia skarżącemu prawidłowej informacji w okienku w Inspektoracie ZUS, gdzie to pracownik ZUS wskazał mu, iż na dzień składania zapytania (wrzesień 2014r.) nie widzi zaległości składkowych, w związku z czym sugeruje oczekiwać na decyzję o umorzeniu składek;

8. art. 9 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu w przedmiotowej sprawie, a w związku z tym zaaprobowanie ustalenia organu rentowego istnienia i wysokości składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy dla skarżącego jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą za okres stycznia 2011r., z pominięciem istnienia stosunku pracy skarżącego, w związku z którym pracodawca opłacił należną składkę za miesiąc styczeń 2011r. w wysokości wyższej od kwoty minimalnego wynagrodzenia określonego dla roku 2011, co winno skutkować brakiem naliczenia składki za miesiąc styczeń 2011r. z tytułu innego aniżeli stosunek pracy, a to nawet w przypadku wydania przez ZUS decyzji;

9. § 5 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a w związku z tym aprobatę dokonanego przez organ rentowy zaniechania zaokrąglania składek skarżącego za okres objęty analizą organu rentowego celem rozpatrzenia wniosku o umorzenie (od 1999r. do 2012r.) do pełnych groszy w dół, jeżeli końcówka jest niższa od 0,50 grosza, które

doprowadziło do wydania zaskarżonej decyzji z dnia 25 lutego 2015r. oraz do wydania nieprawidłowego wyroku przez Sąd I instancji;

10. § 6 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a w związku z tym zaaprobowanie przez Sąd I instancji zaniechania rozliczania przez ZUS dokonanych przez skarżącego wpłat składek za okres objęty analizą organu rentowego celem rozpatrzenia wniosku o umorzenie (od 1999r. do 2012r.) proporcjonalnie na pokrycie kwoty zaległych składek oraz kwoty odsetek za zwłokę w stosunku, w jakim w dniu wpłaty pozostaje kwota zaległości z tytułu składek do kwoty odsetek za zwłokę, co doprowadziło do wydania zaskarżonej decyzji z dnia 25 lutego 2015r. oraz do wydania nieprawidłowego wyroku przez Sąd I instancji;

11. § 11 w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a w związku z tym zaaprobowanie przez Sąd I instancji zaniechania rozliczania dokonanych przez skarżącego wpłat składek za okres objęty analizą organu rentowego celem rozpatrzenia wniosku o umorzenie (od 1999r. do 2012r.), a nieoznaczonych co do okresu poprzez zaliczenie wpłaty w pierwszej kolejności na pokrycie należności z danego tytułu, poczynając od należności o najwcześniejszym terminie płatności, z zachowaniem w ramach wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne pierwszeństwa zaspokojenia należności funduszu emerytalnego i otwartych funduszy emerytalnych, co doprowadziło do wydania zaskarżonej decyzji oraz do wydania nieprawidłowego wyroku przez Sąd I instancji;

12. § 13 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a w związku z tym zaaprobowanie przez Sąd I instancji zaniechania rozliczania dokonanych przez skarżącego wpłat składek za okres objęty analizą organu rentowego celem rozpatrzenia wniosku o umorzenie z uwzględnieniem zasady określonej ww. przepisem, tj. w przypadku gdy wpłata składek na ubezpieczenia społeczne jest wyższa niż kwota należnych składek z tego tytułu wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy, z rozliczeniem nadwyżki pozostałej po pokryciu należnych składek na ubezpieczenia społeczne za dany miesiąc kalendarzowy proporcjonalnie na pokrycie zaległych należności funduszu emerytalnego i otwartych funduszy emerytalnych, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności;

13. § 15 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a w związku z tym zaaprobowanie przez Sąd I instancji zaniechania rozliczania dokonanych przez skarżącego składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres objęty analizą organu rentowego celem rozpatrzenia wniosku o umorzenie w kwocie wyższej niż kwota należnych składek z tego tytułu wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy, poprzez zaliczenie na pokrycie zaległych należności z tytułu składek, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności;

14. § 16 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a w związku z tym zaaprobowanie przez Sąd I instancji zaniechania rozliczania dokonanych przez skarżącego wpłat składek na Fundusz Pracy za okres objęty analizą organu rentowego celem rozpatrzenia wniosku o umorzenie w kwocie wyższej niż kwota z tego tytułu wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy, poprzez zaliczenie proporcjonalnie na pokrycie należności z tego Funduszu, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności;

15. § 17 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieprawidłowy brak zastosowania przepisu, a w związku z tym zaaprobowanie przez Sąd I

instancji odstąpienia przez ZUS od zaokrąglenia kwot ustalonych do zaliczenia w sposób określonych treścią przepisu, co doprowadziło do wydania zaskarżonej decyzji oraz do wydania nieprawidłowego wyroku przez Sąd I instancji;

II. naruszenie przepisów prawa proceduralnego, a mianowicie art. 278 § 1 k.p.c., a to poprzez brak zastosowania tego przepisu i oddalenie wniosku dowodowego odwołującego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. rachunkowości, pomimo istnienia konieczności weryfikacji wiadomości wymagających wiedzy specjalnej w zakresie rachunkowości w związku z dokonanymi przez organ rentowy a kwestionowanymi przez odwołującego obliczeniami dotyczącymi składek ZUS, skutkującymi wydaniem decyzji z dnia 25 lutego 2015r., w tym w szczególności istnienia konieczności sprawdzenia wskazanych przez odwołującego błędów rachunkowych i błędów w zakresie sposobu ewidencjonowania poszczególnych składek skarżącego, proporcjonalnego rozkładania nadpłaty składki przez organ rentowy, niewłaściwego przeliczenia wysokości odsetek od poszczególnych należności;

III. błędy w ustaleniach faktycznych prowadzące do wydania wyroku przez Sąd I instancji, a to ze względu na:

a) błędne przyjęcie istnienia i wysokości rzekomego zadłużenia odwołującego w zakresie zaległych składek z tytułu ubezpieczeń społecznych, składek na Fundusz Pracy i z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres nie objęty wnioskiem o umorzenie w wysokości 506,63 zł, podczas gdy już z samego uzasadnienia wyroku Sądu I instancji wynika, że kwota ewentualnej zaległości odwołującego winna zostać określona co najmniej na kwotę o 334,40 zł niższą;

b) błędne przyjęcie, iż odwołujący nie podjął właściwych kroków celem weryfikacji stanu zadłużenia z tytułu składek w zakresie nieobjętym umorzeniem, podczas gdy już z samego uzasadnienia wyroku wynika, że Sąd I instancji przyjął za udowodnione i co istotne niekwestionowane przez ZUS, iż odwołujący stawiał się w inspektoracie ZUS osobiście celem weryfikacji stanu zaległości z tytułu składek nieobjętych umorzeniem, gdzie otrzymał informację o braku istnienia jakichkolwiek zaległości z ww. tytułu, co wobec zaufania do instytucji jaką jest ZUS oraz wobec czynności egzekucyjnych, w toku których Urząd Skarbowy pobrał z należnego odwołującemu zwrotu podatku 14 kwoty zwrotu (mógł ale nie pobrał kwoty wyższej) było działaniem wystarczającym do przyjęcia przez odwołującego, iż nie posiada żadnych zaległości składkowych za okres nieobjęty umorzeniem, a zatem nie ma konieczności występowania przez odwołującego o stan zaległości na piśmie wobec ich braku;

c) błędne przyjęcie, iż już na dzień wydania decyzji warunkującej umorzenie odwołujący mógł przypuszczać, że decyzja ta została wydana w sposób nieprawidłowy, nie posiadając szczegółowego rozliczenia składek i w związku z tym winien odwołać się od decyzji warunkującej umorzenie, a brak takiego odwołania winien nieść za sobą dla odwołującego negatywne skutki procesowe, podczas gdy faktycznie nie ulega wątpliwości, że na dzień wydania decyzji warunkującej umorzenie odwołujący był (co nie powinno dziwić) usatysfakcjonowany treścią decyzji jako prolongaty umorzenia zaległości składkowych w kwocie ok. 50.000,00 zł, a zatem z całą pewnością nie miał podstaw do zaskarżenia decyzji pozytywnej w sentencji jej treści;

d) błędne przyjęcie, iż organ rentowy nie dokonał egzekucji kwot nieobjętych umorzeniem, podczas gdy już z treści uzasadnienia wyroku Sądu Instancji wynika, że Sąd z urzędu zauważył, iż organ rentowy w okresie po wydaniu decyzji warunkującej o umorzeniu zaległości (co winno skutkować zawieszeniem wszelkich postępowań dot. tych zaległości) wyegzekwował od odwołującego kwotę 334,40 zł za okres objęty umorzeniem, co wskazuje na to, że zarzuty odwołującego wskazujące na nieprawidłowe działanie ZUS pod kątem kwalifikacji wpłat odwołującego, kwalifikacji wyegzekwowanych przez ZUS kwot za pomocą Urzędu Skarbowego nie tylko na zaległości nieobjęte umorzeniem są prawidłowe i to właśnie ze względu na te nieprawidłowości doszło do wydania przez ZUS nieprawidłowej decyzji, a przed jej wydaniem podania odwołującemu informacji o braku istnienia jakiegokolwiek zadłużenia składkowego za okres nieobjęty umorzeniem.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu I Instancji poprzez wydanie wyroku zmieniającego decyzję ZUS z dnia 25 lutego 2015r. i uwzględniającego wniosek odwołującego o umorzenie składek na ubezpieczenie społeczne oraz należnych od nich odsetek i kosztów egzekucji za okres od dnia 01.01.1999r. do dnia 28.02.2009r., dopuszczenie przed Sądem II instancji dowodów z opinii biegłego ds. rachunkowości na okoliczność wskazaną treścią odwołania celem wykazania, iż organ rentowy dokonał niewłaściwych przeliczeń składek

wpłacanych przez odwołującego, w związku z czym w sposób nieprawidłowy ustalił, że odwołujący posiada zaległość z tytułu składek nieobjętych umorzeniem, co doprowadziło do wydania decyzji odmownej w zakresie umorzenia składek ZUS objętych wnioskiem odwołującego oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego w tymże postępowaniu według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie ze względu na ponowne (pomimo szczegółowych wskazań Sądu Apelacyjnego w wyroku z dnia 28.06.2018r.) nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie przedmiot sporu stanowiła kwestia możliwości umorzenia przez organ rentowy wskazanych w kontrolowanej decyzji zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy oraz na ubezpieczenie zdrowotne w trybie ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012r., poz. 1551, zwanej dalej ustawą abolicyjną).

Na wstępie należy odnotować, że zaskarżony wyrok został wydany po uprzednim uchyleniu przez Sąd drugiej instancji wcześniejszego wyroku oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego odmawiającej umorzenia zadłużenia składkowego na mocy ww. ustawy abolicyjnej. Nie ma racji skarżący zarzucając, iż Sąd Okręgowy prowadząc ponownie postępowanie w niniejszej sprawie nie zrealizował wskazówek tutejszego Sądu Apelacyjnego zawartych w uzasadnieniu orzeczenia uchylającego poprzedni wyrok oddalający odwołanie. Sąd pierwszej instancji nie zasięgnął wprawdzie opinii biegłego ds. rachunkowości celem weryfikacji kwoty należności niepodlegającej umorzeniu, lecz we własnym zakresie przeprowadził postępowanie dowodowe ukierunkowane na wyjaśnienie tej kwestii, posiłkując się udostępnioną przez strony dokumentacją oraz nadesłanymi w toku postępowania odwoławczego wyjaśnieniami dotyczącymi przebiegu i wyników postępowania egzekucyjnego, dokonanych przez odwołującego się wpłat oraz sposobu ich rozliczenia na poszczególne należności składkowe. W rezultacie Sąd Okręgowy określił wysokość zaległości składkowych niepodlegających umorzeniu na kwotę 506,53 zł. Kwestionując istnienie tego zadłużenia apelujący ponawia wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. rachunkowości. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ze względu na rodzaj zastrzeżeń wobec poczynionych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń oraz skalę ewentualnych nieprawidłowości przy określeniu kwoty należności niepodlegającej umorzeniu (mogącej ulec zniwelowaniu do zera z kwoty co najwyżej kilkuset złotych, przedstawiającej w porównaniu z wartością przedmiotu sporu niewielką wartość kwotową) zbędne jest uzupełnianie postępowania dowodowego jako nie mające wpływu na korzystne dla odwołującego się rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Przyjmując jako wyjściową do dalszych rozważań najwyższą ze wskazywanych przez organ rentowy kwot należności niepodlegających umorzeniu, czyli kwotę 506,66 zł, w ocenie Sądu drugiej instancji zaistniały przesłanki pozwalające na skorzystanie przez wnioskodawcę z dobrodziejstwa ustawy abolicyjnej.

W pierwszym rzędzie wypada zaznaczyć, że w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że organ rentowy wydając decyzję o warunkach umorzenia należności składkowych nie jest zobowiązany do kwotowego wskazania należności niepodlegających umorzeniu. W tej kwestii w judykaturze zarysowała się rozbieżność poglądów, lecz obecnie dominuje stanowisko, iż interes płatnika składek w tym zakresie dostatecznie zabezpiecza art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, uprawniający zainteresowanego do wystąpienia z wnioskiem o wydanie decyzji określającej wysokość zaległości składkowych niepodlegających umorzeniu w trybie ustawy abolicyjnej (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2021r., I USKP 30/21, LEX nr 3220106 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2022r., II USK 54/22, LEX nr 3450312). Zaprezentowany powyżej pogląd w kwestii obowiązkowej treści decyzji wstępnej (warunkowej) nie przesądza jednak o rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. W swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy przyjmuje bowiem, że jeżeli w decyzji warunkowej nie określono kwot zadłużenia nieobjętego abolicją, odsyłając w tym zakresie do informacji, o które adresat decyzji powinien zwrócić się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a wnioskodawca działając w zaufaniu do organu rentowego i uzyskanych - zgodnie z udzielonym mu pouczeniem - informacji spłacił w terminie wszystkie wskazane mu kwoty

należności niepodlegających umorzeniu, nie można obciążać go negatywnymi skutkami niezapłacenia niewielkiej kwoty zadłużenia, o której nie został w porę poinformowany, mimo że dochował należytej staranności by spełnić ustawowy warunek zastosowania instytucji abolicji (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2020r., II UK 313/18, LEX nr 3221033). W uzasadnieniu tego wyroku wskazano, że: wszelkie wątpliwości w brzmieniu przepisów, wzajemnych obowiązków, nie mogą stanowić pułapki w odniesieniu do ubiegającego się o umorzenie należności, gdyż w przeciwnym wypadku dane dobrodziejstwo byłoby iluzoryczne; w każdym wypadku rzecz powinna być zindywidualizowana, czyli ocena sprowadza się do indywidualnych relacji ubezpieczony (płatnik) kontra organ rentowy; wymienione aspekty obligują do testu proporcjonalności, czy faktycznie można takiej osobie przypisać wiedzę odnośnie do znajomości wysokości należności niepodlegających umorzeniu. W konkluzji należy uznać, że zakres kognicji sądu w przedmiotowej sprawie nie może ograniczyć się tylko do stwierdzenia, że warunkiem umorzenia zaległości składkowych na podstawie ustawy abolicyjnej jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji o umorzeniu tych (niepodlegających umorzeniu) zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli następstwo tego stanu rzeczy wynika z zaniechań organu rentowego, które uniemożliwiły albo w znacznym stopniu ograniczyły faktyczną możliwość ich spłaty. Ocena prawidłowości decyzji odmawiającej umorzenia zaległych należności składkowych wydanej na podstawie art.1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej wskutek niespełnienia warunku, o którym mowa w art. 1 ust. 10 tej ustawy, powinna być bowiem każdorazowo dokonywana z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności danej sprawy, w tym zwłaszcza postawy płatnika składek w kontekście podejmowanych przez niego działań, zmierzających do wywiązania się z obowiązku uregulowania należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ww. ustawy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w szczególnych sytuacjach, gdy jest to uzasadnione celem ustawy abolicyjnej nie można wyklądać unormowań tej ustawy (tj. art. 1 ust. 10 i ust. 13) wyłącznie w oparciu o dosłowne ich brzmienie, ale właśnie z uwzględnieniem celu tej ustawy. Stanowisko to koresponduje z utrwaloną linią orzeczniczą, w myśl której można stosować dyrektywy wykładni celowościowej i systemowej także w odniesieniu do ustalenia znaczenia przepisu, który z pozoru jest jasny i precyzyjny na gruncie wykładni językowej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2014r., II UK 71/14 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 lutego 2010r., I OSK 1368/09). Oczywistym jest bowiem, iż granice wykładni językowej nie są bezwzględne i ich przekroczenie jest uzasadnione w sytuacji odwołania się do wartości konstytucyjnych. W ślad za uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2000r. (I KZP 14/00) należy podzielić następujące stanowisko: "odnosząc się do tej kwestii należy z całą mocą podkreślić, że nie tylko prawem, ale i obowiązkiem każdego sądu jest interpretowanie przepisów ustaw w sposób zgodny z Konstytucją RP. Wynika to z art. 178 ust. 1 i art.8 ust. 2 Konstytucji RP. Poprzez podległość sędziów Konstytucji i ustawom w rozumieniu 178 ust. 1 Konstytucji RP należy - między innymi - rozumieć to, iż interpretując przepisy ustaw sędziowie zobowiązani są wziąć pod uwagę nie tylko ich literalną treść, ale także przepisy Konstytucji RP. Nie może też ulegać wątpliwości, iż bezpośrednio stosowania przepisów Konstytucji RP w rozumieniu jej art. 8 ust. 2 polega, między innymi, na uwzględnieniu kontekstu konstytucyjnego przy interpretacji ustaw. Taką formę bezpośredniego stosowania Konstytucji RP przez sądy akceptują nawet przeciwnicy stwierdzenia przez sądy ad casum niekonstytucyjności ustaw" (por. także wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 października 2009r., I OSK 1499/08). Wyłaniająca się z przepisów konstytucyjnych zasada proporcjonalności po raz pierwszy została powołana przez Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z dnia 26 czerwca 1995r. (K 11/94, OTK 1995, nr 1, poz. 12), w którym stwierdzono, że przy badaniu dopuszczalności ograniczeń praw jednostki należy udzielić odpowiedzi na następujące pytania: 1) czy wprowadzona regulacja jest w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków?; 2) czy regulacja jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest powiązana? oraz 3) czy efekty prowadzonej regulacji pozostają w proporcji do ciężarów nakładanych przez nią na obywateli? (podobnie orzeczenia TK: z dnia 18 lutego 2003r., K 24/02, OTK-A 2003, nr 2, poz. 11; z dnia 24 marca 2003r., P 14/01, OTK-A 2003, nr 3, poz. 22; z dnia 16 maja 1995r., K 12/93, OTK 1995, nr 1, poz. 14; z dnia 26 kwietnia 1995r., K 11/94, OTK 1995, nr 1, poz. 12; z dnia 25 lutego 1999r., K 23/98, OTK 1999, nr 2, poz. 25; z dnia 27 kwietnia 1999r., P 7/98, OTK 1999, nr 4, poz. 72 i z dnia 6 lipca 1999r., P 2/99, OTK 1999, nr 5, poz. 103). W doktrynie stwierdza się natomiast, że na zasadę proporcjonalności składają się: zasada przydatności (czy regulacja jest w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków), konieczności (określa kryterium wyboru środka działania spośród środków o równej skuteczności) oraz proporcjonalności sensu stricto (wymaga ważenia kolidujących ze sobą wartości). Zasada proporcjonalności kładzie zatem szczególny nacisk na adekwatność celu i środka użytego do jego osiągnięcia. Spośród

możliwych (i zarazem legalnych) środków oddziaływania należy zatem wybrać te, które są najmniej uciążliwe dla podmiotów, wobec których mają być zastosowane lub dolegliwe w stopniu nie większym niż jest to niezbędne dla osiągnięcia założonego celu. Przedmiotowa zasada spełnia więc przede wszystkim funkcję dyskursywną, ponieważ określa sposób argumentowania w sporach o dopuszczalność ingerencji państwa w sferę praw człowieka (tak K. Ś., Ochrona emerytalnych praw nabytych - Rozdział IV Konstytucyjne źródła ochrony emerytalnych praw nabytych; Zasada proporcjonalności i zakaz naruszenia istoty prawa).

W uwarunkowaniach rozpatrywanego przypadku, przyjmując, iż wnioskodawca nie uiszczył niepodlegających umorzeniu należności wymienionych w art.1 ust. 10 ustawy abolicyjnej w kwocie 506,66 zł (najwyższa z kwot podawanych przez organ rentowy), mając na względzie cel ustawy abolicyjnej oraz zasadę proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) należy umożliwić odwołującemu się skorzystanie z dobrodziejstwa ustawy abolicyjnej. Pozbawienie ubezpieczonego możliwości umorzenia zaległości składkowych w wysokości przekraczającej 50.000 zł na skutek nieopłacenia przez niego w wymaganym terminie (w art.1 ust.10 ustawy abolicyjnej) niepodlegających umorzeniu należności w kwocie 506,66 zł stanowiłoby nieproporcjonalnie uciążliwą sankcję w zestawieniu z samym uchybieniem wnioskodawcy. W tej materii warto odnotować, że ustawa abolicyjna skierowana była do osób, które popadły w latach 1999-2009 w spiralę zadłużenia, a miała na celu zniwelowanie barier finansowych dla małych i średnich przedsiębiorców poprzez uniemożliwienie im spłaty zobowiązań składkowych. Ustawa abolicyjna stworzyła tym dłużnikom warunki do wyjścia z sytuacji obiektywnie krytycznej, jaką jest nierzadko kolosalne zadłużenie cały czas powiększające się o zobowiązania akcesoryjne. W przypadku wnioskodawcy, przewidziany przez ustawodawcę cel ustawy abolicyjnej zostałby zatem zniweczony na skutek nieuiszczenia przez niego w terminie niepodlegającej umorzeniu kwoty należności stanowiącej zaledwie około 1% kwoty zaległych składek, wymienionych w decyzji określającej warunki umorzenia. Nie bez znaczenia dla oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji ma także postawa wnioskodawcy jako płatnika składek oraz niejasne i niekonsekwentne stanowisko organu rentowego w kwestii wysokości pozostającej do spłaty należności niepodlegającej umorzeniu. W tym zakresie zauważyć trzeba, że zaistnienie analizowanego uchybienia (nieuregulowanie całości zaległości niepodlegającej umorzeniu) po stronie wnioskodawcy nie było przejawem świadomego działania polegającego na zamierzonym unikaniu obowiązku opłacenia należności składkowych. Przypadająca do zapłaty suma pieniężna (co najwyżej 506,66 zł) z pewnością zostałaby przez odwołującego się uiszczona, gdyby został poinformowany przez organ rentowy o istnieniu tej zaległości, albowiem w zestawieniu z zadłużeniem podlegającym umorzeniu na mocy ustawy abolicyjnej przedstawiała niewielką wartość kwotową. Wnioskodawca nie zwrócił się wprawdzie do organu rentowego w formie pisemnej o określenie kwoty zaległości niepodlegających umorzeniu, jednakże uczynił to ustnie, uzyskując informację o braku tego rodzaju zadłużenia. Po wydaniu decyzji warunkowej nie dokonywał wpłat tytułem zaległych składek ubezpieczeniowych, lecz miał wiedzę o prowadzonym postępowaniu egzekucyjnym i zajęciu na poczet egzekwowanych wierzytelności kwoty zwrotu podatku dochodowego w wysokości około 6 000 zł. Prowadził także z organem rentowym korespondencję odnoszącą się do rozliczeń należności składkowych. Pokryte zostały ponadto koszty upomnienia dotyczące składek na FUS za okres od lipca 2002r. do marca 2005r. w kwocie 334,40 zł, które jako należność podlegająca umorzeniu w trybie ustawy abolicyjnej, powinny zostać zaliczone na poczet spłaty zaległości niepodlegającej umorzeniu, zmniejszając zadłużenie z tego tytułu. Wypada również zauważyć zmienność stanowiska organu rentowego w przedmiocie wysokości należności niepodlegającej umorzeniu. W piśmie procesowym z dnia 20 października 2015r. (k. 77 a.s.) organ rentowy wskazywał na należność niepodlegającą umorzeniu w łącznej kwocie 506,66 zł (plus odsetki). W kolejnym piśmie procesowym z 8 lutego 2016r. (k. 91 a.s.) kwota ta uległa zmniejszeniu do kwoty 506,50 zł, co organ rentowy tłumaczył rozliczeniem wpłaty dokonanej przez Urząd Skarbowy w wyniku egzekucji, co spowodowało obniżenie zaległości składkowej na ubezpieczenie zdrowotne. Natomiast w piśmie procesowym z dnia 14 listopada 2018r. (k. 166 a.s.) organ rentowy wzmiankował o konieczności zapłaty składki na ubezpieczenie społeczne w kwocie 176,78 zł oraz Fundusz Pracy w kwocie 15,93 zł, łącznie 192,71 zł. Brak klarownego i jednoznacznego stanowiska organu rentowego w przedmiocie wysokości zaległości niepodlegającej umorzeniu oraz niejasne i nasuwające zastrzeżenia rozliczenia uzyskiwanych wpłat na poczet poszczególnych należności (przykładowo błędne zaliczenie kwoty 334,40 zł na podlegające umorzeniu koszty upomnienia) w zestawieniu z postawą odwołującego się, którego nie cechowała bierność w realizacji obowiązku zapłaty należności niepodlegających umorzeniu, przemawia za zastosowaniem wobec wnioskodawcy instytucji umorzenia zadłużenia

składkowego przewidzianego w ustawie abolicyjnej. Niezależnie od niedokonania przez odwołującego się spłaty należności niepodlegającej umorzeniu w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, w realiach rozpoznawanej sprawy - z uwagi na nieznaczną wysokość tejże kwoty (około 1% w stosunku do kwoty zaległości podlegającej umorzeniu) oraz niezawinione uchybienie tego terminu - uzasadnione jest odejście od literalnego brzmienia art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej, skutkujące zmianą zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego poprzez umorzenie wskazanych w niej enumeratywnie zaległości składkowych. Nieuwzględnienie zachodzących w niniejszej sprawie okoliczności, a zatem przyjęcie rygoru przewidzianego w art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej doprowadziłoby bowiem do naruszenia konstytucyjnej zasady proporcjonalności poprzez zastosowanie nieproporcjonalnie drastycznej sankcji w zestawieniu z niezawinionym uchybieniem terminu, pozbawiającym wnioskodawcę w sposób definitywny możliwości skorzystania z przewidzianego przez racjonalnego ustawodawcę dobrodziejstwa ustawy abolicyjnej (por. także wyrok Sądu Najwyższego z 20 marca 2018r., III UK 12/17; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lipca 2018r., I UK 338/17).

Wobec powyższego, Sąd drugiej instancji - uwzględniając apelację - orzekł, jak w sentencji na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Zmiana rozstrzygnięcia co do istoty sprawy skutkowałą weryfikacją orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego zgodnie z regułą odpowiedzialności za wynik sprawy. W konsekwencji, zasądzono na rzecz odwołującego się (strona wygrywająca) od organu rentowego (strona przegrywająca) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 3600 zł, ustaloną według wartości przedmiotu sporu, przy zastosowaniu § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. jedn. Dz.U.2013r., poz. 490) obowiązującego w dacie złożenia odwołania.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono również w myśl zasady odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 k.p.c.) poprzez zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym kwoty 4050 zł, obliczonej z uwzględnieniem wartości przedmiotu zaskarżenia na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. jedn. Dz. U. z 2018r., poz. 265 - w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji).

Agata Pyjas-Luty